

राज्याच्या उच्च शिक्षण क्षेत्रातील अकृषि विद्यापीठे व शासकीय संस्था/ शासकीय महाविद्यालये/ तंत्रनिकेतने, अशासकीय अनुदानित/विनाअनुदानित/ कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये/ तंत्रनिकेतने यामधील प्राचार्य पदाच्या आरक्षणाबाबत..

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण २०१६/(४९५/१६) /विशि-१,
मंत्रालय विस्तार भवन,
मुंबई-४०० ०३२,
तारीख: २३ सप्टेंबर, २०१६

संदर्भ

- १) शासन निर्णय, शिक्षण व सेवायोजना विभाग क्र.युएसजी-१४८८/८३१३/विशि-३, दि.२० जानेवारी, १९९०.
- २) शासन परिपत्रक उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजना विभाग क्र.एमजीसी १४९४/(२९९१)/विशि-४, दि. २५ नोव्हेंबर, १९९४.
- ३) शासन पत्र उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजना विभाग क्र. एनजीसी-१४९४/(२९९१)/विशि-४, दि. ११ एप्रिल, १९९६.

प्रस्तावना

संदर्भाधीन क्र.१ व २ येथील शासन निर्णय व शासन परिपत्रकान्वये अकृषि विद्यापीठे, संलग्नित महाविद्यालये, मान्य शैक्षणिक संस्थांमध्ये ज्या संस्थांच्या अधिपत्याखाली एकापेक्षा अधिक मान्य परिसंस्था/महाविद्यालये आहेत अशा संस्थांनी त्यांच्या अखत्यारितील सर्व परिसंस्थांच्या/महाविद्यालयांच्या एकूण पदांच्या संवर्गाप्रमाणे एकत्रिकरण करावे, त्यावर नियमाप्रमाणे एकत्रितपणे मागासवर्गीयांसाठी राखीव जागांची संख्या ठरवावी व ती रोस्टरप्रमाणे भरावी, असे निर्देश देण्यात आलेले आहेत. त्याचप्रमाणे एका संस्थेची अनुदानित कला, वाणिज्य व विनाअनुदानित व अभियांत्रिकी, वैद्यकीय, आयुर्वेद, व्यवस्थापन, वास्तुशास्त्र, विधी, शिक्षण, औषधनिर्माण शास्त्र इत्यादि महाविद्यालये एकेकच कार्यान्वित असतील तर प्रत्येक महाविद्यालय हे स्वतंत्र घटक मानून त्यातील प्राचार्यांचे पद एकाकी ठरेल. ज्या संस्थांची एकापेक्षा जास्त महाविद्यालये परंतु सर्व महाविद्यालयात एकाच प्रकारचे विषय शिकवले जातात तर अशा प्रकारच्या महाविद्यालयातील प्राचार्यांची पदे ही एकाकी म्हणून धरता येणार नाहीत. त्याप्रमाणे प्रत्येक संस्थांच्या/महाविद्यालयांच्या २०० बिंदू नामावली प्रमाणे नामावली तयार कराव्यात व त्यानुसार मागासवर्गीयांसाठी आरक्षित असलेली पदे भरून काढावीत, असे संदर्भाधीन क्र.३ च्या पत्रान्वये निर्देश देण्यात आलेले आहेत.

२. मा.सर्वोच्च न्यायालयाने याचिका क्र. AIR १९९८ SC १७६७ (पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल एज्युकेशन अँड रिसर्च, चंदीगड वि. फॅकल्टी असोसिएशन व इतर, एम.एल.सहगल व इतर) मध्ये दि. १७.०४.१९९८ रोजी पुढीलप्रमाणे आदेश दिलेले आहेत :-

Until there is plurality of posts in a cadre the question of reservation will not arise because any attempt of reservation by whatever means and even with device of rotation of roster in a single post cadre is bound to create १००% reservation of such post whenever such reservation is to be implemented.

३. मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी याचिका क्र. ४४४/२०१४, याचिका क्र. ७४७/१९९७ तसेच मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठ यांनी याचिका क्र. ३१८९/२०१५ मध्ये प्राचार्यांच्या पदास आरक्षण लागू नसल्याचे निर्णय देताना मा.सर्वोच्च न्यायालयाने याचिका क्र. AIR १९९८ SC १७६७ (पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल एज्युकेशन अँड रिसर्च, चंदीगड वि. फॅकल्टी असोसिएशन व इतर, एम.एल.सहगल व इतर) मध्ये दि. १७.०४.१९९८ रोजी दिलेल्या वरील निर्णयाचा आधार घेतला आहे.

वरील बाबी विचारात घेऊन संदर्भाधीन शासन निर्णय, परिपत्रक व शासन पत्रांमधील प्राचार्यांच्या आरक्षणासंदर्भातील तरतुदीचा पुनर्विचार करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

४. प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या सर्व बाबी विचारात घेऊन शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे:-

राज्याच्या उच्च व तंत्र शिक्षण क्षेत्रातील अकृषि विद्यापीठे व शासकीय कला, वाणिज्य, विज्ञान, अभियांत्रिकी, व्यवस्थापन, वास्तुशास्त्र, औषधनिर्माणशास्त्र, विधी, शिक्षण संस्था/ महाविद्यालये/ तंत्रनिकेतने तसेच अशासकीय अनुदानित/विनाअनुदानित/कायम विनाअनुदानित कला, वाणिज्य, विज्ञान, अभियांत्रिकी, व्यवस्थापन, वास्तुशास्त्र, औषधनिर्माणशास्त्र, विधी, शिक्षण महाविद्यालये/ तंत्रनिकेतने यामधील ज्या संस्थांची एकापेक्षा जास्त महाविद्यालये परंतु सर्व महाविद्यालयात एकाच प्रकारचे विषय शिकवले जातात तर अशा प्रकारच्या महाविद्यालयातील प्राचार्यांची पदे ही एकाकी म्हणून भरता येणार नाहीत हे संदर्भाधीन शासन निर्णय/परिपत्रक/शासन पत्राद्वारे देण्यात आलेले निर्देश रद्द करण्यात येत आहेत.

शिक्षण संस्थांद्वारा संचालित एकापेक्षा जास्त महाविद्यालयांमध्ये एकाच प्रकारचे विषय शिकविले जात असतील तरी अशा महाविद्यालयांतील प्राचार्यांची पदे एकाकी ठरतात. एकाकी पदास आरक्षण लागू होत नसल्यामुळे यापुढे राज्याच्या उच्च व तंत्र शिक्षण क्षेत्रातील अकृषि विद्यापीठे व शासकीय कला, वाणिज्य, विज्ञान, अभियांत्रिकी, व्यवस्थापन, वास्तुशास्त्र, विधी, शिक्षण, औषधनिर्माण शास्त्र संस्था/ महाविद्यालये/तंत्रनिकेतने तसेच अशासकीय अनुदानित/विनाअनुदानित/कायम विनाअनुदानित कला, वाणिज्य, विज्ञान, अभियांत्रिकी, व्यवस्थापन, वास्तुशास्त्र, औषधनिर्माण शास्त्र, विधी, शिक्षण, शारीरिक शिक्षण महाविद्यालये/तंत्रनिकेतने इत्यादिमधील प्राचार्यांची पदे सर्व प्रवर्गाकरिता खुले (OPEN TO ALL) या पद्धतीनुसार गुणवत्तेनुसार भरण्यात यावीत.

५. सदर शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र.११२९/१६-ब, दि.०८.०९.२०१६ नुसार त्यांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०९२३१५२८५१७२०८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सिध्दार्थ खरात)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

१. मा.राज्यपाल तथा कुलपती यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई,
३. मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई,
४. सर्व मंत्रालयीन विभाग, मुंबई,
५. कुलगुरु, सर्व अकृषि विद्यापीठे,
६. कुलसचिव, सर्व अकृषि विद्यापीठे,
७. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) १ व २ महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
८. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), १ व २ महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
९. सर्व उप सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१०. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
११. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१२. संचालक, राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण अधिकारी,
१३. सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण,
१४. संचालक, व लेखा व कोषागारे, (५ प्रती),
१५. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१६. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
१७. मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१८. मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१९. सर्व अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
२०. अवर सचिव (सा.प्र.वि./१६-ब), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२१. निवड नस्ती (वि.शि.१).